

De Saambinder

Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

donderdag 1 mei 2008

MEDITATIE

Christus' ambtelijke bediening

Nadat de Heere tot de discipelen gesproken had, kwam het feit van de hemelvaart. Na het onderwijs over de heilsfeiten volgt de ervaring van de heilsfeiten.

Onderwijs gaat altijd aan de beleving vooraf. Door het onderwijs krijgt de ziel de noodzakelijkheid van de feiten in te leven en verwekt de Heilige Geest de begeerte om er deel aan te krijgen. Christus heeft de heilsfeiten alleen beleefd. Uit de vruchten van de heilsfeiten door Hem verworven, worden Gods kinderen bediend. Het is niet zo, dat Gods kinderen de feiten beleven, hoewel dit veel wordt gezegd. In deze uitdrukking wordt weergegeven, wat de ziel ervaren heeft uit het Borgwerk van Christus. Heilsfeiten zien op het eenzijdige werk van Christus, nimmer kan gesproken worden van enig werk in deze van de zijde van de mens. Hij heeft de pers alleen getreden en niemand van de volken was met Hem. De bediening uit Christus doet de ziel ervaren, wat Hij voor hen heeft verworven. Gods kinderen worden

De Heere dan, nadat Hij tot hen gesproken had, is opgenomen in de hemel.

Markus 16 : 19

deelgenoot gemaakt van de verdiensten uit de feiten. De Heilige Geest zal het uit het Zijne nemen en het Zijn kerk verkondigen. Zelf spreekt Christus: "Die zal u inachtig maken, alles wat Ik u gezegd heb." De opwas in de kennis van Christus wil dus zeggen: Hem te leren volgen in de trappen van Zijn vernedering en daarna in de trappen van Zijn verhoging. Alles wat Gods kinderen bezitten, is door schenking, dit zal altijd de ziel in verwondering voor de Heere brengen. Het is niets uit ons en alles uit Hem. Met de geschonken weldaden ons verheffen, is in tegenstelling met de arbeid van de Heilige Geest. Het werk van de Heilige Geest is als het suizen van een zachte stilte. Als het werk van Christus alles in ons leven vervult, kan van ons en het onze niets meer overblijven. Paulus schrijft

daarvan: "Wat roem zou ik hebben? Wat heb ik, dat ik niet ontvangen heb?" Daarom is de ervaring van de geschonken weldaden in de vrucht op te merken. Waar God verhoogd wordt, wordt de ziel vernederd en vertederd. In de hemelvaart van Christus worden veel heilgeheimen aan Zijn gemeente geleerd. Markus schrijft in de tekstwoorden: "Hij is opgenomen." Opgenomen ziet op een daad van een Ander. Toch zong de kerk eeuwen terug: "Gij zijt opgevaren in de hoogte, Gij hebt de gevangenis gevankelijk genomen." Opvaren is een persoonlijke daad. In de uitdrukking opgenomen en opvaren is een wonderlijke harmonie. Gelijk als in Zijn zending en Zijn persoonlijk komen. Zo sprak Jesaja in hoofdstuk 61, dat Christus gezonden was. En toch meldt de Heilige Schrift ook van Zijn komen: "Zie, Ik kom, o God, om Uw welbehagen te doen." Zo is Hij de Gezondene en de Gekomene en de Opvarende. Het is een zoete verborgenheid, nauw aan elkander verbonden. Zijn Middelaarsarbeid op de aarde was als 'de Gezondene' en alzo Zijn persoonlijk werk. Zijn hemelvaart is ook Zijn persoonlijk werk. Het is een daad van Christus en toch is Hij opgenomen. Wat is Christus' arbeid een verborgenheid, die maar gedurig verklaard moet worden. Hij is de Gezondene, om de deugden Zijns Vaders te verheerlijken en Zijn kerk een eeuwige zaligheid te verwerven. Zijn lijden en sterven staat in dit teken: "Ik moet werken de werken Desgenen, Die Mij gezonden heeft." En toch, het is voor Zijn kerk plaatsbekledend en schuldovernemend. De zonde moest uitgedelgd worden, de dood verslonden tot eeuwige overwinning. Het leven moest verworven worden, om alzo een volk, dat zich eeuwig uit Gods gemeenschap had gezondigd, terug te brengen op een volmaakte rechtsgrond. Tot opvaren had Hij het vermogen. Zijn menselijke natuur was onverderfelijk. Het is de triomf van de Paasdag.

Inhoud

86e jaargang

Nr. 31

- 1 Christus' ambtelijke bediening
- 2 Momenten uit de slotzitting van de Generale Synode 2007 (4)
- 4 Evangelisch (9)
- 6 Vertegenwoordigingsbevoegdheid
- 7 Anselm Grün
- 8 Boekennieuws
- 9 Kerknieuws
- 9 Berichten
- 11 Kerkdiensten

Hij is de opgestane Levensvorst. Maar waarom dan in de tekst het woord 'opgenomen'?

Opgenomen? Wel, dat wijst ons tal van zaken aan. Dat wijst op voldoening door Christus' arbeid. Er hoeft, er mag, er kan geen kwadrantenpenning meer bij. Zijn Middelaarswerk was volkomen. Opgenomen ziet op de genoegdoening des Vaders. Dat de Vader als handhaver van het Goddelijke recht genoeg gedaan was in de arbeid van de Zoon. Opgenomen wijst op het welbehagen, dat de Vader in Christus en in Hem in Zijn uitverkoren kerk heeft. Dat welbehagen dat door de hand van Christus gelukkiglijk zal voortgaan. Opgenomen wijst op de vrede die verworven is. Mijn vrede laat Ik u, Mijn vrede geef Ik u. Immers, alle vijandschap ligt nu in Christus verbroken. Wat een heilgeheim voor een volk, dat ontdekt wordt aan het Gode vijandig bestaan. Opgenomen wijst op de gemeenschap die verkregen is. Want door de zonde is alle gemeenschap verbroken. Het is onmogelijk om deze van 's mensen kant te herstellen. Wat een mens ook opbouwt, verzamelt, het is ongenoegzaam. De gemeenschap wordt verkregen in Hem. Hij doorleefde de verbroken gemeenschap. Mijn God, Mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten? Opdat wij nooit meer van God verlaten zouden worden.

Hij herstelde in de hemelvaart de verbroken gemeenschap. Opgenomen ziet op de kroon der heerlijkheid die aan Hem geschonken is. Ja, een ontroond en ontroond volk zal

nu met eer en heerlijkheid gekroond worden op grond van Zijn hemelvaart.

Zie, zo krijgt de hemelvaart betekenis. Want Christus gaat plaatsbekledend Zijn kerk inbrengen. Het feit van de hemelvaart is van ingrijpende betekenis voor Zijn kerk. Wat beseft de wereld van dit doorluchte feit? Wat beseft een godsdienstig mens van dit feit? Wat beseft een rijk en verrijkt mens van dit feit? Hoe weinig wordt dit feit door Zijn kerk doorleefd. Zijn kerk? Waarom zo de nadruk op 'Zijn kerk' gelegd? Wat is die kerk dan? Wel, dat is een gekende kerk. Van voor de grondlegging der wereld gekend in het eeuwige besluit Gods. Verkoren, soeverein, schepping en val dienstbaar, om ze in de tijd als gekenden te openbaren. De kerk is een gekochte kerk, een verlost kerk en een geheiligde kerk.

Op de hemelvaart van Christus zal de kerk, gekend, geëgend, gekocht, ver-

lost, geheiligd, voorgesteld worden. Een zwarte, walgelijke, verwerpelijke bruid zal nu voorgesteld worden als een maagd, rein, wit, zonder vlek of rimpel. En dan, straks, o eeuwig wonder, een aanvaarde kerk Gods, aanvaard uit de hand van de Middelaar. Straks volgt de volkomen bate, namelijk een volmaakt verheerlijkte kerk. Ja, Hij is opgenomen en in Hem Zijn erfdeel. Opgenomen!

Opgenomen in de hemel leert ons de tekst. Dat heilgeheim vraagt een brede overdenking. De strijdende kerk wordt er over onderwezen. De volkomen vrucht komt nog. De Heere geve heimwee in de ziel. De oude kerk zong:

*Hoog, omhoog, 't hart naar boven,
Hier beneden is het niet.
't Ware leven, lieven, loven
Is daar, waar men Jezus ziet!*

Dirksland,

ds. P. Blok

4

Momenten uit de slotzitting van de Generale Synode 2007

In 2004 rezen er bij de afgevaardigden naar de Generale Synode bezwaren tegen het vergaderen in de toekomst in Utrecht. De bereikbaarheid van het kerkgebouw aan de Bergstraat liet te wensen over.

Na een verkennend onderzoek door het moderamen bleven er drie gemeenten in beeld: Gouda, Hardinxveld-Giessendam en Veenendaal. De afgevaardigden ontvingen objectieve informatie over de centrale ligging, de

De Saambinder

Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofdredacteur:
ds. A. Moerkerken.

Bijdragen van medewerkers aan:
ds. A. Moerkerken, Händelstraat 1,
2901 JC Capelle aan den IJssel,
tel. 010-4472388, fax 010-4472263
e-mail: moerkerken@kliksafe.nl

Redacteur: ds. G.J. van Aalst.

Boeken ter recensie en meditaties aan:
ds. G.J. van Aalst, Molendijk 136,
3286 BK Klaaswaal
tel. 0186-576990, fax 0186-575105

Kerknieuws (m.u.v. beroepingswerk) en berichten aan:
redactie-secretaris: J.J. Verhage
Kloosplantsoen 131, 2985 SC Ridderkerk,
tel. 0180-420865, fax 0180-423583
E-mail: jj.verhage@kliksafe.nl

Aanlevertijd:

Uiterlijk **woensdag 17.00 uur** vóór de datum van verschijning van De Saambinder in de daarop volgende week.

Opgaven kerkdiensten en beroepingswerk aan:
Kerkelijk bureau Geref. Gemeenten,
postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599,
e-mail: kbgg@cbgg.nl

Advertenties en familieberichten aan:
Administratie van De Saambinder:
J. Honkoop, Jan Willem Frisohof 53,
2517 LA 's-Gravenhage,
tel. 070-3514465, fax 070-3512718,
e-mail: saambinder-adv@kliksafe.nl
Postbankno. 256686 t.n.v. de administratie van De Saambinder.

Advertenties € 0,70 per mm.
Familieberichten € 0,40 per mm.
Deze prijzen zijn excl. 19% btw.

Advertenties dienen **uiterlijk donderdag** in het bezit van de administratie te zijn.
Rouwadvertenties **uiterlijk maandagmorgen 9 uur**.

Abonnementenadministratie
Adreswijzigingen enz. aan:
Kerkelijk bureau Geref. Gemeenten,
postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599,
e-mail: kbgg@cbgg.nl

Betalingen abonnementsgelden:
Postbanknr. 64327 t.n.v. De Saambinder-
abbonementen te Woerden.

Abonnementenprijzen (bij vooruitbetaling):
voor Nederland: € 11,50 per halfjaar
(te betalen per 1 april en 1 oktober);
voor het buitenland:
€ 23,- per jaar + extra portiekosten.
Canada \$ 110,-; USA \$ 110,-.

Correspondentie-adres
Noord-Amerika:
Mr. Clarence Bleeker
1233 Leffingwell Av, N.E.,
Grand Rapids, Michigan,
U.S.A. 49505.

De redactie kan niet aansprakelijk worden gesteld voor de inhoud van de advertenties en de recensies van de aangekondigde boeken.

accommodatie, de parkeergelegenheid, het fileprobleem in de omgeving en de bereikbaarheid met het openbaar vervoer. Op woensdagavond 26 maart vond er een zogenaamde gewogen stemming plaats. Enkele afgevaardigden vroegen of het mogelijk was om toch ook Utrecht bij de stemming te betrekken. De vergadering stemde daarmee in. De uitslag werd op donderdagmorgen 27 maart bekend gemaakt. De keuze viel op Utrecht... Koster J. Pols, binnengeroepen door de preses, sprak daarover zijn grote blijdschap uit.

Grote betrokkenheid

De bespreking van het uitvoerige rapport - 70 blz. - van het Deputaatschap Diaconale en Maatschappelijke Zorg (DMZ) nam de hele morgenvergadering in beslag en het begin van de middagsamenkomst. Van een aantal instellingen was een eigen verslag aan de rapportage van het deputaatschap toegevoegd. Het betrof De Vluchtheuvel, Eleos, Agathos, de drie organisaties van zorginstellingen binnen de gemeenten, het Verpleeghuis Salem, Helpende Handen, Stichting Dovenzorg, Raad van Advies van de Christelijke Hogeschool Ede (CHE). Het beraad werd ingeleid met een presidiale vermaning: 'Er moet door ons met effectiviteit en vaart vergaderd worden. Anders eindigt de synode op de komende vrijdag in de kleine uurtjes'. Het vlotte verloop van de laatste synodedag maakte duidelijk dat de preses niet tegen dovemansoren gesproken had.

Veranderingen bij de zorginstellingen en kerkelijke invloed

De inleidende opmerkingen van het rapport werden behandeld in samenhang met een instructie van de Particuliere Synode. Deze synode vroeg zich af hoe we als kerk onze verantwoordelijkheid voor de identiteit van de zorginstellingen gestalte moeten geven in een nieuwe situatie. De overheid heeft immers aan de instellingen die van ouds met de kring der gemeenten verbonden waren, een nieuw bestuursmodel voorgeschreven (Governance Code). Daarmede is de vroeger vanzelfsprekende rechtstreekse lijn met de kerkelijke achterban weggefallen. Op welke manier kunnen we als gemeenten nog inhoud geven aan onze taak en opdracht om de identiteit van de instellingen te handhaven? Ds. A. Schreuder (Rijssen-Zuid) uitte een hartekreet: 'Het is waar dat er nog

contacten zijn. Maar waar ligt precies de verantwoordelijkheid van de kerk? Iedereen spreekt ons aan op ontwikkelingen bij Eleos, de CHE of een zorginstelling, maar we hebben geen enkele zeggenschap en geen concrete invloed".

Positie en mogelijkheden van DMZ

Ds. W. Visscher (Amersfoort), de scheidende voorzitter van het deputaatschap, ging op de vele vragen in. Hij beklemtoonde dat DMZ regelmatig in gesprek is met alle instellingen waarbij de Gereformeerde Gemeenten in meerdere of mindere mate betrokken zijn. Het moet duidelijk zijn dat de mogelijkheden tot beïnvloeding wisselen en dat de mate van beïnvloeding verschilt. Die invloed is zeer gering bij de min of meer autonome CHE en is heel groot bij 'De Vluchtheuvel', omdat DMZ vrijwel de enige financier van die instelling is. DMZ richt zich vooral op de vraag: In welke identitaire kaders voltrekt zich het onderwijs, de zorg of de specifieke behandeling? Daar weet DMZ zich zeer bij betrokken.

Deze synode vroeg zich af hoe we als kerk onze verantwoordelijkheid voor de identiteit van de zorginstellingen gestalte moeten geven in een nieuwe situatie.

Ds. P. Mulder (Krimpen a/d IJssel) riep de synode op om zich bewust te zijn van de veelheid van lijnen. Het deputaatschap legt in onze vergadering verantwoording af van het eigen beleid en niet van dat van de Raad van Bestuur van de CHE. De synode kan het rapport van DMZ dan ook niet op dezelfde wijze behandelen als dat van bijvoorbeeld het Deputaatschap voor Israël. Hij wekte de kerkenraden op om bij bepaalde situaties plaatselijk aan de bel te trekken. 'Als er iets niet goed is, moeten we de klacht brengen waar die behoort'. Men moet zich niet daarvan laten weerhouden door de wetenschap dat er ook een lijntje loopt vanuit DMZ.

Ook ds. Visscher beklemtoonde dat het niet de taak is van DMZ om de plaats in te nemen van de classis en de Particuliere Synode die regionaal de belangen behartigen. Wel is het altijd mogelijk om DMZ om advies te vragen.

Een 'denktank' voor de zorgcentra

Veel aandacht kreeg ook de bespreking van de paragrafen over de drie organisaties van zorgcentra die met de Gereformeerde Gemeenten verbonden zijn: SZGGZ in Zeeland, SGZZH in Zuid-Holland en SVRO in de Particuliere Synode Oost. Oud M.v.d.Berge (Tholen) memoreerde de goede hulp die DMZ in Zeeland had geboden bij de overgang naar het nieuwe bestuursmodel. Juist bij het doordenken van de vraag waar de grenzen liggen van onze identiteit had het deputaatschap heel goed gefunctioneerd. Ds. G.J.N. Moens (Meliskerke) merkte op dat het vooral gaat om een duidelijke, heldere communicatie met elkaar. Waar liggen de openingen? Hij beklemtoonde de noodzakelijkheid om de opgedane ervaring te bundelen en elkaar daarmee te dienen. Enkele afgevaardigden spraken uit dat zij het signaal van de P.S. Oost duidelijk en concreet wilden honoreren. Er zijn nieuwe wegen nodig om binnen het nieuwe bestuursmodel zo veel mogelijk invloed op de identiteit te hebben. Ouderling G.H. Verweij wees in dit verband ook op de benadering die in Zuid-Holland bij SGZZH werd gevolgd en die juist op het punt van de identiteit reden geeft tot tevredenheid.

De preses, ds. van Eckeveld, formuleerde een voorstel dat ieders instemming verkreeg. De Generale Synode sprak uit dat de Raden van Advies van de zorgcentra met elkaar in overleg dienen te treden om naar elkaars ervaringen te luisteren. Laat een werkgroep, een 'denktank' gecoördineerd door DMZ, nadenken over de vraag: Hoe kunnen we bereiken dat de identiteit van de zorgcentra zo goed mogelijk wordt behartigd en gehandhaafd?

De Vluchtheuvel

Het rapport constateerde dat de snelle stijging van het aantal hulpvragen bij De Vluchtheuvel in de verslagperiode tot stilstand is gekomen. Ouderling Wiersma (Ridderkerk) informeerde naar de verbetering van de aanwezig financiële problematiek en de in het rapport van de synode gevraagde bezinning op samenwerking. De voorzitter, ds. W. Visscher, accentueerde dat de Vluchtheuvel een instelling van de Gereformeerde Gemeenten is en blijft. Het Deputaatschap DMZ is de belangrijkste financier. Zeventig procent van de inkomsten komt uit de gemeenten. Daarnaast

levert het garantiefonds een belangrijke bijdrage en een klein deel van de inkomsten is afkomstig van subsidies. In de loop van 2007 werd de eerste-lijns Geestelijke Gezondheidszorg (GZZ) ondergebracht bij de basisverzekering. Samenwerking met een andere door de overheid erkende kerkelijke zorginstelling lijkt enig financieel perspectief te bieden. Dat is de reden waarom er besprekingen plaats vinden. In de toekomst zou op dit terrein wellicht een extra stukje overheidsfinanciering kunnen worden verkregen. DMZ staat positief tegenover deze mogelijkheid als de onafhankelijkheid van De Vluchtheuvel wordt gegarandeerd. De synode ging met dit voorstel zonder verdere bespreking akkoord.

Enkele slotnotities

Tijdens de bespreking van het werk van de SGJ, waarmee De Vluchtheuvel een samenwerkingsverband is aan gegaan, bleek dat jeugd-bescherming wordt geboden aan een bovengemiddeld aantal jeugdigen uit de rechterflank van de gereformeerde gezindte. Op een vraag van een afgevaardigde naar de mogelijke oorzaak daarvan, moest de voorzitter het antwoord schuldig blijven. Het is nog niet duidelijk of dit verschijnsel structureel is. De aandring van DMZ op een nauwere samenwerking tussen de zorginstellingen die uitgaan van of nauw verwant zijn aan onze gemeenten, heeft helaas niet of maar gedeeltelijk tot het beoogde resultaat geleid. Het

is de vraag of de werkelijke reden van het mislukken van de beoogde samenwerking wel op tafel gekomen is. 'Hiervan krijg je soms een grijs haartje', aldus ds. Visscher. Bij het verpleeghuis Salem te Ridderkerk is bezorgdheid over de vraag of er in de toekomst geen leegstand in het tehuis zal optreden. Zorgorganisaties uit eigen kring kunnen onbedoeld concurrenten van elkaar worden. Als er in een zorgcentrum ook verpleeghulp wordt aangeboden, kan dat betekenen dat mensen minder snel verhuizen naar Salem. Wie thuiszorg ontvangt van een 'neutrale' organisatie, zal zich in geval van nood gemakkelijker laten opnemen in een neutraal verpleeghuis. Het is van het grootste belang dat onze kerkenraden gemeenteleden vroegtijdig wijzen op de mogelijkheid die de eigen zorgorganisaties bieden.

De ouderlingen B. Agteresch (Capelle aan den IJssel) en G.H. Verweij ('s-Gravenhage) beklemtoonden de noodzaak om jongeren te motiveren voor het werk in de zorgsector. 'De belangrijkste pijlers van de identiteit van onze tehuizen worden gevormd door de inbreng van de bewoners én van het personeel. Laten we onze jongeren bij het huisbezoek stimuleren om ook eens te denken aan de mogelijkheid van een baan bij de zorginstellingen die we mogen hebben'.

(wordt vervolgd)

Waarde, ds. M. Golverdingen

rijker geloofsleven ontstaat. De verstarren zal verdwijnen, reformatorische kerken zullen uit hun slaap ontwaken en Gods Geest zal weer krachtig gaan werken. Het lijkt allemaal zo mooi. Moeten we hiernaar verlangen?

Doop met de Heilige Geest

Voordat we in het volgende artikel enkele bijzondere Geestesgaven benoemen, moeten we stilstaan bij het onderwerp 'doop met de Heilige Geest'. Bijzondere gaven als tongentaal, profetie en gebedsgenezing hangen hiermee namelijk nauw samen. In de theologie van de pinksterkerken is de doop met de Heilige Geest een belangrijk scharnierpunt. Kort gezegd komt het hierop neer dat de Heilige Geest in de wedergeboorte de mens vernieuwt en pas later, door de doop met de Geest, in een mens komt wonen. Dat wordt als een bijzondere, tweede zegen (second blessing) ervaren. Vaak gaat die zegen gepaard met een overstelpend gevoel van blijdschap en liefde. Zij die deze tweede zegen ontvangen, bidden vaak direct in tongen en spreken profetieën uit. Een kernpunt is dus het verschil tussen de wedergeboorte en de doop met de Heilige Geest. De pinkstervoorganger Kees Goedhart gebruikt vaak een voorbeeld om het verschil duidelijk te maken. In de wedergeboorte komt de Heilige Geest, zo zegt hij, "op kamers wonen in uw levenshuis. Maar Hij wil niet alleen kamerbewoner zijn, Hij wil het hele huis in bezit nemen."

Ingang

De leer van de doop met de Heilige Geest heeft inmiddels vrij breed ingang gevonden in de evangelische beweging. Dat is op zichzelf al opvallend. We vinden deze leer namelijk niet terug in de al eerder genoemde officiële verklaringen Verbintenis van Lausanne (1974) en Evangelicale verklaring (2000). Het onderwerp van de Geestesgaven blijft daarin onaangevoerd. Het werk van Gods Geest krijgt sowieso slechts een kleine plaats in deze documenten. In zijn dogmatische handboek *De Geest van God* (Uitg. Medema, Vaassen, 2007) schrijft dr. W.J. Ouweneel wel uitvoerig over de doop met de Heilige Geest. Hij vergelijkt het werk van Gods Geest in de wedergeboorte met een aanne-mer die een huis renoveert. Vervolgens komt de Heilige Geest in het gerenoveerde huis wonen. Zulke gelovigen ervaren de vervulling, de zalving, de kracht van de Geest. Ver-

In een aantal artikelen maken we kennis met de evangelische beweging. We hebben gezien dat in de reformatorische kerken een openheid groeit voor de bijzondere gaven van Gods Geest. In dit artikel willen we stilstaan bij een verbindende schakel tussen deze Geestesgaven, namelijk de leer van de 'doop met de Heilige Geest'. In het volgende artikel sluiten we dit onderdeel van de serie af door enkele bijzondere Geestesgaven te benoemen.

Van verschillende kanten klinkt het pleidooi om binnen de reformatori-

sche traditie ruimte te maken voor de bijzondere Geestesgaven. Het zou een verrijking voor het geloofsleven betekenen. Het zou de kerk aantrekkelijker maken voor buitenkerkelijken. Aangetrokken door het wonder zullen zij ook meer openstaan voor het Evangelie. Op die manier wordt ook, zo zegt men, het goede van de pinksterkringen gecombineerd met de rijkdom van de gereformeerde belijdenis. Dat is toch mooi! In een tijd van verbroedering vinden christenen uit verschillende tradities elkaar. De optelsom van deze tradities zorgt er dan voor dat er een nog veel

volgens ontvangen zij ook de bijzondere gaven van de Heilige Geest. Samenvattend schrijft Ouweneel: "Er ligt inderdaad altijd principieel een tijdsafstand tussen de bekering en de Geestesdoop, want eerst bewerkt de Geest de wedergeboorte, dan komt diezelfde Geest in de wedergeboren en vrijgemaakte personen wonen."

Bezwaar

De leer van de doop met de Heilige Geest vormt dus het theologische fundament voor de bijzondere gaven van de Heilige Geest. Wie ruimte wil maken voor deze Geestesgaven zal daarom moeten bedenken dat er een heel stuk theologie uit de pinksterkerken in meekomt. Tegen de leer van de doop met de Heilige Geest zijn echter fundamentele bezwaren in te brengen. In deze leer zijn er in feite twee soorten christenen. Wedergeboren christenen en christenen die daarnaast gedoopt zijn met de Heilige Geest. Deze scheiding zorgt voor een tweedeling onder christenen. In de praktijk leek het binnen de pinksterkerken vaak op een rangorde. Er zijn eersterangs-christenen die gedoopt zijn met de Geest en er zijn christenen die dit hoge niveau nog niet hebben bereikt. Deze laatsten zullen verlangen naar een tweede zegen, ze worden opgeroepen eraan te werken om deze zegen te ontvangen. Je kunt je, aldus Goedhart, ervoor openstellen onder de prediking, door gebed of door handoplegging.

Al in 1964 uitte de bekende evangelicale voorganger John Stott zijn grote bezwaren tegen zo'n tweedeling in het geestelijke leven. In het boekje *Doop en vervulling met de Heilige Geest* lezen we: "Ik durf gerust te stellen, zonder enige angst het Nieuwe Testament tegen te spreken, dat dit nooit het perspectief is geweest van de schrijvers van het Nieuwe Testament."

Fundamentele vraag

Volgens Stott is er bij de leer van de Geestesdoop een fundamentele vraag in het geding. Heeft God in Christus alles aan Zijn kinderen geschonken, of hebben zij nog een tweede zegen nodig? Bondig schrijft hij: "Aanvullingen op Christus; dat nooit!" Daarmee raakt Stott wel de kern van de zaak. In de wedergeboorte wordt een zondaar "geboren uit water en Geest" (Joh 3:5). De ware gelovigen zijn daarom "allen door één Geest tot één lichaam gedoopt" (1 Kor 12:13). Gods Geest begint in de wedergeboorte met Zijn

vernieuwende en reinigende werk; Hij maakt plaats voor Christus en verheerlijkt Christus in verloren zondaarsharten. Het werk van Gods Geest kenmerkt zich wel door een voortgang, een voortgang waarin Gods kinderen telkens een stapje achteruit worden gezet. Zo leren ze in een pijnlijke weg af te sterven aan de oude mens, opdat de nieuwe mens zou opstaan. Dieper ontdekt de Heilige Geest aan de kracht van de zonde, meer licht schenkt Hij over de onpeilbare diepte van de val, krachtiger bindt Hij de volmaakte eisen van Gods recht op de ziel. Het doel hiervan is altijd om Christus meer en meer gestalte te doen krijgen in zondaarsharten, om op te doen wassen in de genade en kennis van de Heere Jezus Christus.

Op de Pinksterdag mochten de discipelen de vervulling ontvangen van Christus' belofte dat hun de Persoon van de Heilige Geest als een Trooster gezonden zou worden. Zo werd het volbrachte offer van Christus verzegeld in de harten van de discipelen en mochten zij de drie Personen in het Goddelijke wezen voor eigen hart en leven kennen. Zij ontvingen de troost van de inwoning van Gods Geest. Maar dit betekent niet dat zij daarmee een stapje hoger kwamen te staan op de geestelijke ladder. Wel werden ze door de kracht van Gods Geest in staat gesteld om hun ambtelijke bediening te vervullen.

Een groot gevaar van de leer van de doop met de Heilige Geest is verder dat het Borgwerk van Christus op de achtergrond komt te staan. Alle aandacht gaat namelijk uit naar de gaven van de Heilige Geest.

Borgwerk

Een groot gevaar van de leer van de doop met de Heilige Geest is verder dat het Borgwerk van Christus op de achtergrond komt te staan. Alle aandacht gaat namelijk uit naar de gaven van de Heilige Geest. Dit is eenvoudig vast te stellen. In een boek over de 'fundamentele waarden van het christelijk geloof' van de al genoemde Goedhart gaat één hoofdstukje over de Persoon en het werk van de Middelaar. Het hoofdstuk eindigt met de remonstrantse oproep: "Wie het leven wil, kiest voor Jezus!" Vervol-

gens schrijft Goedhart vele hoofdstukken lang over de gaven van de Heilige Geest en over het leven van een christen. Dit is geen uitzondering. De diepste oorzaak zou wel eens kunnen zijn dat het Borgwerk van Christus binnen de pinkstertheologie vrijwel niet functioneert. Dat Christus voor de zonde stierf, wordt zonder meer als een feit aangenomen. De noodzakelijkheid van de verzoening klinkt niet door in preken, toespraken en boeken. Over de schatten in het Borgwerk van Christus lezen we zo bitter weinig. Binnen zo'n theologie is eenvoudigweg geen plaats voor de betekenisvolle vraag uit het boekje van Hellenbroek: "Waarom moet de Middelaar gekend worden? In Zijn namen, ambten, naturen, staten, weldaden."

Het gaat in de breedte van de evangelische beweging goeddeels over de christen en zijn opdracht, gaven en mogelijkheden. Deze gevaarlijke nadruk op de mens en zijn gaven is helaas ook doorgedrongen in de reformatorische kerken. Laten we daartegen waken. Het is een gevaar dat ons allen bedreigt, omdat we in onze val in Adam onszelf op de troon wilden zetten. Die wortelzonde zit zo in ons dat we onder een vrome dekmantel alle aandacht voor onszelf opeisen. Maar elke leer waarin de christen is het middelpunt komt te staan, onteert de Christus. Kernachtig schrijft dr. W. van Vlastuin de kern van de bijbelse heilsleer: "De ervaringen en de gaven van een christen staan niet centraal, maar Gods onuitsprekelijke gave" (in: *Profetie en tongentaal; de gaven van de Geest en de gereformeerde traditie*, Uitg. Den Hertog, Houten, 2006).

Bevestiging

Vanuit de pinksterkerken wordt vaak een beroep gedaan op de Evangeliebeschrijvingen en het boek *Handelingen*. Daar lezen we dan toch maar dat zieken werden genezen, dat de discipelen werd beloofd in nieuwe tongen te zullen spreken, dat Heilige Geest niet alleen op de pinksterdag werd uitgestort, maar ook in Samaria en Cesarea op de hoorders viel (Hand 8:17, 10:44). De belofte van de bijzondere werkingen van Gods Geest geldt voor de hele nieuwtestamentische kerk tot op de jongste dag, zo leren de pinksterkerken. Christenen moeten daarom staan naar de doop met de Heilige Geest, waardoor de bijzondere gaven de kerk zullen doen opleven. Binnen de reformatorische traditie is

altijd geleerd dat de bijzondere Geestesgaven kenmerkend waren voor de apostolische tijd. In Markus 16:17 lezen we over de tekenen die degenen die geloofd hebben, zullen volgen. Ze zullen in Christus' Naam duivelen uitwerpen, met nieuwe tongen spreken, slangen opnemen en de handen op zieken leggen, waardoor dezen gezond worden. Onze kanttekenaren tekenen daarbij aan: "Namelijk voor zoveel nodig zal zijn tot verbreiding en bevestiging der leer van het Evangelie. Want allen is de gave om wondertekenen te doen niet gegeven, 1 Kor 12:28. En het is ook niet nodig wanneer het Evangelie genoegzaamlijk bevestigd is." De bijzondere tekenen van de Heilige Geest werden gegeven in een bijzondere situatie, namelijk die van de doorbraak van het Evangelie buiten het Jodendom. Eeuwen lang klonk Gods Woord alleen tot Joden. Er stond een 'middelemuur des afscheidsels' (Ef 2:14) tussen het verbondsvolk en de heidenwereld. Zo nu en dan werd een heiden Sion ingelijfd. Maar verder kreeg het Joodse volk altijd de ernstige waarschuwing zich afzijdig te houden van de goddeloze heidenwereld. Zelfs de Heere Jezus sprak nog dat Hij niet gekomen was dan tot de verloren schapen van het huis Israëls.

Op de pinksterdag brak er een andere tijd aan. Het Evangelie zou voortaan ook tot de heidenen komen. Voor de apostelen was dit iets ongekends. Niet voor niets moest Petrus door een visioen ingewonnen worden om naar Cornelius te gaan. "Hetgeen God

gereinigt heeft, zult gij niet gemeen maken", zo klonk het tot hem. In deze unieke tijd van de doorbraak van het Evangelie buiten het Joodse volk kregen de bijzondere Geestesgaven een plaats. Het waren tekenen dat God deze doorbraak bestuurde en bekrachtigde. Dus inderdaad waren deze bijzondere gaven later niet meer nodig.

Verzet

Deze uitleg van de bijzondere Geestesgaven is op een heldere wijze verwoord in het proefschrift Geloof en ervaring van prof. dr. J.W. Maris. Vanuit de pinksterkerken blijft deze uitleg op fel verzet stuiten. De bekende pinkstervoorzanger D. Gee schreef een halve eeuw geleden al: "Op welke autoriteit is deze gewaagde bewering in de christelijke kerk binnengesmokkeld?" Meer recent heeft drs. R.J.A. Doornenbal zich in het boek Gaven voor de gemeente verzet tegen de uitleg die onze kanttekenaren in het voetspoor van Calvijn geven. Toch zien we geen reden om onze kanttekenaren af te vallen. En de ontsporingen in charismatische kringen bevestigen juist de overtuiging dat we in onze tijd niet moeten staan naar het terugwinnen van de bijzondere gaven van de Geest. Laten we juist veel smeken om de werkelijke 'doop met de Heilige Geest', namelijk het "bad der wedergeboorte en vernieuwing des Heiligen Geestes" (Tit 3:5).
(wordt vervolgd)

Middelburg, ds. J.M.D. de Heer

bintenissen en het doen van allerlei transacties, zoals bijvoorbeeld het aankopen van grond, het aangaan of verstrekken van leningen en het openen van bankrekeningen. Ook volgens het burgerlijk recht is de plaatselijke gemeente zelfstandig rechtspersoon. Dat roept voor de 'buitenwereld' vragen op als: hoe staat het dan met de leden van de gemeente, hebben die geen beslissende bevoegdheid? En: er van uitgaande dat de kerkenraad de gemeente vertegenwoordigt, moeten dan alle kerkenraadsleden gezamenlijk als vertegenwoordiger van de gemeente optreden of kan dat ook anders? De laatste vraag is ook van belang bij transacties die door meerdere vergaderingen (classes, synoden) worden aangegaan. We willen in het kort op deze vragen ingaan.

De plaats van de ledenvergadering

Elke plaatselijke gemeente is volgens de Dordtse Kerkorde een zelfstandige kerk. Daarom moet er in elke gemeente een kerkenraad zijn, die de gemeente bestuurt en regeert. Dat is gegrond op het Woord van God. Zo schrijft de apostel Paulus aan Timotheüs over het regeerambt van de ouderlingen (1 Tim. 4:14 en 5:17). Een ledenvergadering kent de Kerkorde niet. Het is de kerkenraad die regeert en besluiten neemt. Wel spreekt de Kerkorde over de taak van de gemeente bij het verkiezen van ambtsdragers. Die taak kan in een mansledenvergadering worden gerealiseerd, maar het instituut ledenvergadering zelf kent de Kerkorde niet. Uiteraard zou het onverstandig zijn van een kerkenraad om in bepaalde gevallen niet het gevoel in te winnen van de gemeente in een ledenvergadering. Stel dat de kerkenraad zou besluiten een nieuw kerkgebouw te gaan bouwen en dat geheel buiten de leden van de gemeente om zou doen, dan is dat natuurlijk niet verstandig. De gemeente moet uiteindelijk toch de kosten van een en ander kunnen opbrengen. Zo zijn er nog wel meer voorbeelden te noemen van de wenselijkheid van de inschakeling van de gehele gemeente bij bepaalde besluiten. In het algemeen is het gewenst om mede met het oog op de eenheid van de gemeente en de onderlinge saamhorigheid de leden te betrekken bij het reilen en zeilen van de gemeente. De formele beslissingsbevoegdheid ligt echter steeds bij de kerkenraad.

Vertegenwoordigingsbevoegdheid

In de praktijk van het kerkelijke leven rijzen regelmatig kwesties rond de vraag wie wettelijk als vertegenwoordiger van de kerk kan optreden. Het gebeurt regelmatig dat een bank of notaris de personalia en handtekeningen van alle kerkenraadsleden eist bij een financiële transactie.

Deze situatie is nog urgenter geworden als gevolg van tal van nieuwe regels o.a. in het kader van de antiterorismewetgeving. De overheid wil

zicht hebben en houden op allerlei geldstromen. Daar komt bij dat door de toegenomen secularisatie velen, ook overheids- of semioverheidspersonen, geen weet meer hebben van de eigen plaats die de kerk in de samenleving inneemt. Het moet telkens worden uitgelegd dat de plaatselijke gemeente autonoom is op grond van de regels van ons op Gods Woord gegronde kerkrecht. En dat de kerkenraad het orgaan is dat de gemeente vertegenwoordigt en bevoegd is tot het aangaan van ver-

Statuut

Het Burgerlijk Wetboek erkent de vrijheid van kerken tot inrichting van de eigen organisatie. Art. 2.2 lid 2 van het BW verklaart dat kerken worden geregeerd door hun eigen statuut. Het begrip statuut omvat het geheel van eigen regels dat het kerkelijk samenleven beheerst.

Wat omvat het statuut? Voor wat betreft de Gereformeerde Gemeenten wordt het kerkelijk samenleven beheerst door de regels van Gods Woord en de gereformeerde belijdenisgeschriften. Hierop is de Dordtse Kerkorde gegrond. Deze kerkorde behoort voor onze gemeenten in ieder geval tot het statuut. Daarnaast zijn door de Generale Synode sommige besluiten genomen waarbij uitdrukkelijk is verklaard dat deze tot het statuut behoren. Dat zijn er op dit moment nog niet zoveel, maar ze zijn wel van wezenlijk belang voor het staan van onze gemeenten in deze samenleving. Zo stelde de Generale Synode in 2001 vast dat tot het statuut van onze gemeenten behoort de opvatting dat een huwelijk op grond van Gods Woord wordt beschouwd als een voor de burgerlijke overheid op bijbelse gronden gesloten huwelijk tussen één man en één vrouw, naar de zin van de instelling voor het leven aangegaan.

Door de Generale Synode 2007 is ook aan het statuut toegevoegd een regeling waarbij aan deputaatschappen rechtspersoonlijkheid kan worden toegekend, alsmede de uitdrukkelijke verklaring dat de rechtsverhouding tussen kerkenraad en predikant geen arbeidsovereenkomst is naar burgerlijk recht, maar een rechtsverhouding die door bepalingen van het kerkrecht wordt beheerst. Ook de regels die in acht genomen moeten worden bij een kerkelijke rechtsgang (denk bijvoorbeeld aan de behandeling van een beroepschrift van een gemeentelid bij de classis tegen een besluit van een kerkenraad) behoren bij het statuut. Die regels zijn opgenomen in een afzonderlijk boekje met de titel *In Goede Orde*.

Vertegenwoordigingsbevoegdheid

In verband met het onderwerp van dit artikel is van belang het besluit van de Generale Synode om een algemene bepaling op te nemen in het statuut (dat betekent een aantekening bij artikel 29 van de Dordtse Kerkorde, waar over kerkelijke samenkomsten wordt gehandeld) over de vertegenwoordigingsbe-

voegdheid van kerkelijke organen. Nu dat door de Generale Synode 2007 is vastgesteld en tot het statuut is gerekend, heeft dit dus rechtskracht ook naar buiten, ook naar banken en notarissen. Die rechtskracht vindt haar grond in de reeds genoemde bepaling in artikel 2.2 van het Burgerlijk Wetboek, die de kerken de vrijheid geeft zich te regeren door hun eigen statuut.

De door de Generale Synode vastgestelde regeling inzake de vertegenwoordigingsbevoegdheid luidt als volgt:

In het algemeen is het gewenst om mede met het oog op de eenheid van de gemeente en de onderlinge saamhorigheid de leden te betrekken bij het reilen en zeilen van de gemeente. De formele beslissingsbevoegdheid ligt echter steeds bij de kerkenraad.

"De kerk als plaatselijke gemeente is rechtspersoon en wordt bestuurd door de kerkenraad. Deze wordt rechtens vertegenwoordigd door de preses en de scribe van de kerkenraad. De kerkenraad kan daarnaast voor bepaalde zaken de vertegenwoordigingsbevoegdheid opdragen aan twee of meer leden uit zijn midden.

De in een meerdere vergadering, zijnde de classis, de particuliere synode en generale synode samenkomende kerken vormen ook een lichaam

dat rechtspersoonlijkheid heeft. De rechtspersoon wordt tijdens de duur van de vergadering vertegenwoordigd door de preses en de scribe van de vergadering. Na het sluiten van de vergadering wordt de generale synode vertegenwoordigd door het Deputaatschap Vertegenwoordiging en Voorlichting en door de overige deputaatschappen binnen de grenzen van hun mandaat. Deputaatschappen worden in het rechtsverkeer vertegenwoordigd door de voorzitter en de secretaris. De classis en de particuliere synode worden na het sluiten van hun vergadering in zaken die ter vergadering dienden waar nodig rechtens vertegenwoordigd worden door de preses en scribe van de laatstgehouden vergadering. Classis en particuliere synode kunnen daarnaast deze vertegenwoordigingsbevoegdheid voor bepaalde zaken bij mandaat opdragen aan twee of meer leden uit haar midden dan wel aan een deputaatschap."

Wanneer een kerkenraad of een meerdere vergadering bijvoorbeeld door een notaris of een bank gevraagd wordt naar het statuut waaruit blijkt wie tot handelen bevoegd is en wie de gemeente of de meerdere vergadering vertegenwoordigen mag, dan kan op het voorgaande worden gewezen. Indien dat nodig is kan bij de betrokken deputaatschappen nader advies worden ingewonnen. Die deputaatschappen zijn: het Deputaatschap Kerkrecht en het Deputaatschap bij de Hoge Overheid.

Capelle aan den IJssel, ds. W. Silfhout

Anselm Grün

Anselm Grün is een auteur die in toenemende mate bekend raakt. Hoewel zijn boeken duidelijk in de christelijke traditie staan, wordt hij ook door onkerkelijke mensen, de zogenaamde 'zoekers', veel gelezen. Bevindelijk-gereformeerden hebben zijn boeken eveneens ontdekt. Wie is Anselm Grün, waarom wordt hij zo gewaardeerd en zijn zijn boeken voor ons bruikbaar?

Monnik

Grün werd in 1945 in Duitsland geboren. Als 19-jarige trad hij toe tot de kloosterorde van de benedictijnen. Hij studeerde filosofie en theologie en verdiepte zich ook in de bedrijfswetenschappen. Sinds 1977 is hij 'cellarius' ofwel economisch directeur van de benedictijner abdij te Münsterschwarzach. Sinds 1976 publiceerde hij meer dan 200 boeken met titels als

De hemel begint in jezelf, Vijftig engelen voor je ziel, Spiritualiteit van beneden, Maak van angst je levenskracht en Spiritueel leidinggeven.

Spiritualiteit van beneden

Het is uiteraard ondoenlijk om in één artikel de tweehonderd werken van Grün samen te vatten. Ik ga daarom voorbij aan zijn opvattingen over leidinggeven, psychologie etc., en beperk me tot die ideeën die verwant zijn aan bevindelijk-gereformeerde opvattingen. Daarbij neem ik zijn boek *Spiritualiteit van beneden* als uitgangspunt. Dat is een van zijn bekendste werken.

De 'spiritualiteit van beneden' stelt Grün tegenover de 'spiritualiteit van boven'. Met dat laatste bedoelt hij het naar boven streven van de mens die met zijn daden tot God wil komen. Dat lukt een mens niet. Maar degene die vastloopt vanwege zijn tekortkomingen en zijn zonden, zal in die diepte God ontmoeten. Dat laatste noemt Grün de 'spiritualiteit van beneden'. Daarmee wil hij zeggen dat de mens niet tot God moet of kan opklimmen, maar dat God daarentegen tot de mens in zijn zonden en ellenden afdaalt. 'Het ware gebed stijgt uit de diepte van onze nood omhoog, zeggen de monniken, en niet vanuit onze deugd.'

Grün schrijft niet voor de heilige, maar voor de zondaar; niet voor de succesvolle, maar voor de mislukkeling; voor degene die tegen zijn tekorten aanloopt. Hij sluit zich vooral aan bij de monniken uit de vroege kerk, ten tijde van Athanasius en Augustinus. Daarbij weet hij verassende citaten te geven, die bijna uit een bevindelijke preek zouden kunnen komen. '... te weten dat de enige keuze die je hebt is om als misdadiger te zijn aan Jezus' rechterhand of aan Zijn linkerhand, maar altijd als misdadiger, ... dat betekent een houding aannemen van uiterste deemoed, van duurzame metanoia, dat betekent de ommekeer van ons vastzitten aan de wereld, de breuk met de afgodendienst aan ons eigen ik.' 'Wie inzicht heeft in zijn zondigheid is groter dan wie door zijn gebed een dode ten leven wekt.'

Bruikbaar?

Wie de werken van Grün leest, zal zich voor kunnen stellen dat hij een geliefd auteur is. Hij doet zich kennen als een ootmoedig mens. Zijn aandacht voor de mensen die het niet kunnen, die vastlopen, doet weldadig aan in een maatschappij die geken-

merkt wordt door streven en individualisme. Het doet ook weldadig aan vergeleken bij de nadruk die vele christenen leggen op het moeten van de mens waarbij aan diens onmacht voorbij wordt gegaan.

Als ik Grün lees, moet ik denken aan Voetius. In zijn *De praktijk der godzaligheid* citeerde deze volbloed gereformeerde theoloog met instemming verschillende rooms-katholieke auteurs. Hij verantwoordde dat met de woorden 'wanneer ze iets goeds zeggen, dan is het ook heel goed.' Daaraan zat ook een keerzijde: vaak zeggen ze iets wat niet goed is, en dan is het soms ook helemaal niet goed. Voetius schroomde daarom niet de roomse leer van diezelfde auteurs als dwaling te betitelen. Voor Grün gelden beide dingen ook. Hij zegt heel goede dingen. Toch spijt het me dat ik zijn opvattingen als dwaling moet betitelen. Ondanks zijn ootmoed is Grün van mening dat we Christus *in onszelf* moeten vinden. Dat gaat dan weliswaar langs een weg van vastlopen met ons eigen kunnen, maar desondanks is hij van mening dat Christus in ons allen leeft. Hij noemt Chris-

tus zelfs 'ons ware zelf'! 'Christus, ons ware zelf, is de verloren drachme die wij in de wanorde van onze innerlijke woning hebben verloren en die wij nu moeten zoeken.'

Hier gaan de wegen radicaal uit elkaar. Christus wordt wel gevonden in een weg van ontdekking aan eigen onmacht; daarin stemmen we in met Grün. Maar dat is dan toch een Christus die we *buiten onszelf* vinden; niet in onszelf. En wie zichzelf als totaal verdorven leert kennen, zal Christus niet 'ons ware zelf' noemen. Christus is daarentegen de totaal Onverdorvene, de Heilige, Die alles heeft wat wij missen en toch nodig hebben, en aan Wie alles ontbreekt wat wij hebben maar niet behoren te hebben. Nu kan Grün op terreinen als leiding geven en psychologie veel nuttigs en waars zeggen – net als veel andere vakbekwame mensen – maar als het gaat om het geestelijke zaken is er helaas op zeer wezenlijke punten een fundamenteel verschil tussen zijn opvatting en de Schrift, hoe mooi sommige bladzijden uit zijn werk ook zijn.

Kampen,

P.L. Rouwendal

BOEKEN NIEUWS

Ds. C.A. van Dieren, Naäman de Syriër.
Uitg. Gebr. Koster - Barneveld.
ISBN 90-5551-409-8

"Weet u wat de ergste kwaal is? Niet ziek te zijn. Alles maar te doen en te zoeken buiten het enige middel. Wat is het ergste? Dat we op zo'n grote zaligheid geen acht geven! Vele malen hebt u al gehoord dat u niet te oud, niet te koud, niet te goddeloos bent, maar dat het Evangelie ons altijd weer toeroept: "Het bloed van Jezus Christus, Zijn Zoon, reinigt ons van alle zonde" (87).

Zo klinkt het in de prediking van onze Rijssense broeder ds. C.A. van Dieren. Voluit wijst hij de mens op zijn verantwoordelijkheid.. Aan de andere kant benadrukt hij ten volle vrije genade: "U zegt misschien: "Ik weet niet hoe ik er komen moet." Luister eens, wist Naäman dat wel? Weet u, God zorgt Zelf dat vijanden er zullen komen. Ik zal ze trekken. Zie maar in Johannes 6 waar Christus zegt: Niemand kan tot Mij komen, tenzij de

Vader Die Mij gezonden heeft, hem trekke. Bij God moeten we zijn. Ga op de knieën om de kwaal te leren kennen, om op de enige weg gebracht te worden; om tot het enige middel geleid te worden." In de tien preken over Naäman de Syriër worden beide zijden belicht. Terecht klinkt in deze preken door dat, wil een mens zalig en gereinigd worden, dit alleen zal kunnen als de mens door genade van zijn wagen mag afklimmen en in de Jordaan ondergaan. Om door soevereine genade dan als een kind uit de Jordaan op te klimmen, na zevenmaal te zijn ondergegaan. Wat wordt het wonder dan groot om niet in de Jordaan voor eeuwig om te komen, maar opgehaald te zijn uit de Jordaan en gelegd te zijn in de armen van de gezegende Bloedbruidgom Jezus Christus. Hij Die voor Zijn Naämans de onpeilbare diepte van de verlorenheid is ingegaan om uit deze diepte de Zijnen in een weg van lijden en sterven te zaligen. Om hen de blijvende les te leren niet te kunnen leven uit verkre-

gen weldaden, maar uit de gemeenschap met Christus. Onderwijs voor jong en oud, daar ook de kinderen in deze preken nadrukkelijk een plaats krijgen. Het boek is het lezen en herlezen zeker waard.

Bennekom,

ds. F. Mulder

Ds. G. Mouw, Het leven van Jozef.

Uitg. Gebr. Koster - Barneveld.

ISBN 90-5551-367-9. 480 blz., € 28,50

"Maar Jozef is een type van de meerdere Jozef. O, wat heeft Hij Borgtochtelijk geweest, wat heeft Hij geweest aan het graf van Lazarus! Jezus weende (Joh 11:35). Borgtochtelijk heeft Hij geweest. Wat

heeft Hij geweest in het gezicht van Jeruzalem. Wenend stond Hij daar: Och, of gij ook bekendet, ook nog in dezen uw dag, hetgeen tot uw vrede dient! Maar nu is het verborgen voor uw ogen (Lukas 19:42). Hij heeft Borgtochtelijk geweest. Daarom leert de Kerk als vrucht van Zijn bediening ook wenen. Ontdekking leert: dan moeten mijn tranen nog gewassen worden in Zijn bloed. O, dan heeft men in alles verzoening nodig. Die dierbare Middelaar, die dierbare Middelaarsgangen!" (blz. 358).

Degenen die onze broeder kennen, horen hem bij het lezen van dit boek op zijn geheel eigen manier het leven van Gods kinderen verklaren. In zijn een en twintig bijbellezingen over het leven van Jozef houdt hij de onder ons gebruikelijke en de naar Gods Woord bekende lijn vast, dat Jozef een type is van de Meerdere van Jozef (Christus).

Op meerdere plaatsen in deze bijbellezingen wordt ons voorgehouden dat Sion door recht verlost wordt. Hoe in de door Gods Geest gewerkte nadere ontdekkingen de schuld weer open wordt gelegd, opdat Jozefs Meerdere Zich gaat openbaren en gaat spreken: "Ik ben Jozef" (360).

Om uitgebreide exegetische verhandelingen is het onze broeder niet te doen, maar lezers die begerig zijn om nader onderwijs, onderwijs te geven in de gangen en wegen die de Heere met Zijn kinderen in het leven der genade houdt. De bijbellezingen zullen onder ons zeker hun weg wel vinden.

Bennekom,

ds. F. Mulder

Ds. P. Blok,

Des nachts zal Zijn lied bij mij zijn.

Uitg. Gebr. Koster - Barneveld.

ISBN 90-5551-401-2.

367 blz., € 24,50

Al te lang ligt nog op mijn bureau ter recensie het boek van een oude dienaar in de wijngaard. Weliswaar grijs geworden in de dienst des Heeren, maar nog niet te grijs in het hanteren van zijn pen (computer). Hoewel hij de leeftijd der zeer sterken al ver voorbij is, was het onze broeder niet teveel, de verborgen omgangen die de Heere met Zijn volk houdt ons voor te houden.

Verborgen omgangen, zoals hij zelf

schrijft, die alleen door het geloof worden aangewezen. Verborgen omgangen die juist in het boek der Psalmen worden vertolkt.

Juist het overdenken van deze verborgen omgangen – het kenmerkt ook zijn prediking – deed de begeerte bij onze broeder ontstaan in de vorm van een dagboek deze omgangen vanuit alle 150 psalmen aan het opkomende geslacht door te geven.

Een goede gedachte. Juist deze verborgen omgangen worden in het leven der genade minder vernomen.

Juist het tijdloze van een dagboek leent zich er goed voor het tijdloze van deze verborgen omgangen aan ons opkomende geslacht door te geven. Van harte aanbevolen.

Bennekom,

ds. F. Mulder

KERKNIEUWS

■ BEROEPINGSWERK

Beroepen:

Te Arnhem:

ds. C.G. Vreugdenhil te Vlissingen;

Te Hilversum: ds. J.J. Tanis te Kampen;

Te Krabbendijke:

ds. W.J. Karels te Hardinxveld-Giessendam;

Te Meeuwen i.c.m. Sprang-Capelle:

ds. B.J. van Boven te De Valk-Wekerom;

Te Scheveningen:

ds. J.S. van der Net te Houten;

Te Tholen (t.b.v. zending in Albanië):

ds. G. Clements te Gouda;

Te Utrecht:

ds. B. van der Heiden te Alblasserdam.

Bedankt:

Voor Apeldoorn en Moerkapelle:

ds. J.J. Tanis te Kampen;

Voor Beekbergen:

ds. C. Sonneveld te Lethbridge (Can.);

Voor Genemuiden:

ds. B.J. van Boven te De Valk-Wekerom;

Voor Zoetermeer: ds. C. Neele te Lisse.

■ MUTATIE KERKELIJK JAARBOEK 2007

Pag. 223, **gemeente MIDDELHARNIS.**

Het adres van de scriba is m.i.v. 22 mei: Kraaijensteinsedijk 15, 3245 LR Sommelsdijk.

BERICHTEN

■ SAMENZANG- EN EVANGELISATIEAVOND IN LEEUWARDEN

Op **vrijdag 16 mei** is er een samenzang- en evangelisatieavond in de Grote of Jacobijnerkerk te Leeuwarden. Evangelist S. de Visser heeft de leiding en verzorgt een meditatie. Martin Weststrate begeleidt de samenzang. Aanvang: 19.30 uur, deuren open: 18.45 uur. Gezongen worden Psalmen uit de berijming van

1773. Collecte t.b.v. de evangelisatiepost te Leeuwarden. Van deze avond wordt een CD-opname gemaakt, waarvan de opbrengst eveneens voor de evangelisatiepost bestemd is.

■ ZANGAVONDEN

Dordrecht

Op **zaterdag 10 mei** wordt er een koor- en samenzangavond gehouden in de

Grote Kerk te Dordrecht. Medewerker-
den hieraan zijn: het chr. Krimpens man-
nenkoor o.l.v. Hans van Blijderveen, orga-
nist Arie v.d. Vlist, het jeugdkoor "Asaf" en
het jongerenkoor "Cantilena" uit Werken-
dam o.l.v. Peter Wildeman, organist
Anton de Raad en enkele instrumentalis-
ten Meditatie door ds. M. Karens. De col-
lecte is t.b.v. de jeugdbond. Aanvang:
19.30 uur.

Dordrecht

Op **maandag 12 mei (tweede Pinkster-
dag)** is er in de Grote Kerk van Dordrecht
de traditionele zangavond van het Rid-
derkerks mannenkoor o.l.v. Henri Adema.
Gastkoren zijn: het kinderkoor "Harpe
Davids" en het meisjeskoor "Talitha" uit
Hardinxveld-Giessendam o.l.v. Johan
Adriaanse. De koren zingen zowel geza-
menlijk als afzonderlijk en ook is er veel
samenzang. Collecte t.b.v. de Stichting
De Vluchtheuvel. Ds. G.M. de Leeuw zal
een meditatie verzorgen. Appelwoord
door dhr. H. van Groningen. Aanvang:
19.00 uur, de kerk is open om 18.15 uur.
Parkeergelegenheid: in de parkeergara-
ge Spuihaven a/d Spuiboulevard tegen
laag tarief en gratis aan de Weeskinde-
rendijk.

Katwijk a/d Rijn

Op **vrijdag 9 mei** zal er in de Hervormde
Kerk te Katwijk a/d Rijn, Kerklaan 8, een
koor- en samenzangavond worde ge-
houden. Hieraan wordt medewerking
verleend door: het jeugdkoor "De jonge
Lofstem" uit Lisse, het "Sebakoor" uit
Krimpen a/d IJssel en het mannenkoor
"Datheen" uit Leiderdorp en enkele
instrumentalisten. Aanvang: 19.45 uur.

■ ZANGAVOND IN HEINENOORD GAAT NIET DOOR!

De in de Evangelist van maart aangekon-
digde Oranjezangavond op **3 mei** in de
Dorpskerk te Heinenoord kan om organi-
satorische redenen geen doorgang vin-
den. Het bestuur van het organiserende
mannenkoor "Rehoboth" uit Klaaswaal
hoopt u op de op 28 juni te houden
zangavond ontmoeten. Nader bericht
hierover volgt nog.

■ DISTRICTSAVOND +16 IN GORINCHEM

Op **zaterdag 10 mei** zal er een districts-
avond worden gehouden in de kerk van
de Geref. Gemeente te Gorinchem. Mevr.
Groeneveld behandelt dan het onder-
werp: "Jouw omgang met je naaste in
nood". Aanvang: 19.30 uur.

■ JUBILEUM EBEN-HAËZER- SCHOOL IN TEUGE

Op 31 mei is het 75 jaar geleden dat

deze basisschool in Teuge werd ge-
opend. Ter gelegenheid hiervan wordt
een herdenkingsbijeenkomst gehouden
op **zaterdag 31 mei** in de Grote Kerk
aan de Loolaan in Apeldoorn. Aan-
vang: 13.00 uur. Spreker: ds. D.W. Tuinier
Het schoolkoor zal enkele liederen zin-
gen. U wordt hartelijk uitgenodigd om
deze bijeenkomst bij te wonen.

Aansluitend zal er een reünie zijn voor
oud-leerlingen, (oud-)leerkrachten, (oud-
)bestuursleden en verdere betrokkenen
bij de school op de locatie aan de Zande-
nallee 18 in Teuge. Tijd: 15.00 uur-17.30
uur. We stellen u graag in de gelegenheid
om bekenden uit de schoolperiode te
ontmoeten.

T.g.v. dit jubileum wordt er een jubileum-
boek uitgegeven. Dit boek is verkrijgbaar
op de reünie voor de prijs van € 20,-. Het
is ook mogelijk dit boek telefonisch of
per e-mail te bestellen.

Voor het bijwonen van de reünie wordt
u verzocht zich op te geven bij de school
via het e-mailadres: 75jaar@ebenhaezer-
school.eu of per telefoon 055-3231483.
Kijk voor meer informatie over ons jubi-
leum en over de aanmelding voor de
reünie ook op onze website [www.75jaar
ebenhaezerschool.nl](http://www.75jaar
ebenhaezerschool.nl)

■ FIETSTOCHT CAPELLE EN KRIMPEN A/D IJSSEL

Op **12 mei (tweede Pinksterdag)** wordt
er een fietstocht van ca. 25 km lang geor-
ganiseerd t.b.v. het zendingswerk in
China (ZGG) door/langs het Hitland, de
Rotte en het Kralingse bos. Startpunten:
de Elimkerk te Capelle a/d IJssel en de
Sebakkerk te Krimpen a/d IJssel. Tussen
14.00 en 14.45 uur kunt u aldaar inschrij-
ven. Kosten: € 3,- p.p., kinderen onder de
vijf jaar € 1,- en maximaal € 12,50 per
gezin. Voor consumpties onderweg
wordt gezorgd.

■ MARKTEN Barneveld

De afd. Veluwe van Helpende Handen
organiseert op **zaterdag 17 mei**, van
10.00-15.00 uur, een actiemarkt. Locatie:
G. van Beek, Kalverstalinr., Koopmans-
goed 8 te Barneveld (Industrieterrein
Harselaar West). Er zijn diverse kramen,
éénjarige plantjes te koop en activiteiten
voor de kinderen. Catering is aanwezig.
Karel Bogerd komt zingen. De opbrengst
komt geheel ten goede aan de cluble-
den. Voor meer informatie: tel. 06-
53198054.

's-Gravenzande

De zendingscommissie en de vrouwen-
vereniging van de Geref. Gemeente te 's-
Gravenzande organiseren gezamenlijk
een "lentemarkt" op **zaterdag 10 mei**. Er

is van alles te koop en te eten. U kunt
tegelijk genieten van de kassen. Locatie:
Zanddijk 70. De markt is geopend van
10.00-15.00 uur. De opbrengst is
bestemd voor: de zending, de evangelisatie
en het deputaatschap bijzondere
noden.

Tholen

Op **zaterdag 17 mei** wordt er door het
Comité Jaarmarkt Rehoboth-kerk Tholen
een verkoop- en activiteitenmarkt geor-
ganiseerd, waarvan de opbrengst
bestemd is voor de jeugdbond, de zen-
ding en het bouwfonds van het eigen
kerkgebouw. Locatie: het terrein van de
kerk, Ds. G.H. Kerstenstraat 2, Tholen. Het
thema van deze markt is 'Kunst en cul-
tuur'. Dit komt o.a. tot uiting door pre-
sentatie en demonstratie van werk van
diverse (amateur)kunschilders. Verdere
activiteiten: taxatie van oude boeken
door dhr. Ton Bolland, doorlopend orgel-
concert op het Van Oeckelen-orgel, rom-
melmarkt, enz. Voor de jeugd zijn er
diverse activiteiten. Verkoop van diverse
producten. U bent welkom van 10.00 tot
16.00 uur.

■ PINKSTEREN 2008

Zending is de blijvende
opdracht van de Kerk.
De Heere Jezus sprak
tot Zijn discipelen dat zij

na de Pinksterdag moesten uitgaan. In
Zijn Naam moest gepredikt worden
bekering en vergeving der zonden onder
alle volken, beginnende van Jeruzalem.
Maar dan ook naar Judea, Samaria, de
landen rond de Middellandse Zee enz. Zo
kwam het Evangelie ook via Ierland en
Engeland naar de lage landen bij de zee
tot onze verre voorouders. Die woonden
toen aan 'de einden der aarde'.

Maar de prediking van de genade Gods
in Christus voor verloren zondaren ging
voort door Woord en Geest. Naar India,
China, Afrika, Indië. En opnieuw werd
gezegd: "tot aan de einden der aarde".

Na ruim 45 jaar zendingswerk mag ZGG
ervaren dat die einden der aarde overal
kunnen liggen: Delvinë, Machala, Gara-
ma, Nipsan. "En opdat de mensen tot het
geloof worden gebracht, zendt God goe-
dertierenlijk verkondigers van deze zeer
blijde boodschap, tot wie Hij wil en wan-
neer Hij wil", zo zegt onze belijdenis.

En als er dan onder Gods zegen jonge
kerken mogen ontstaan, dan mogen zij
op hun beurt weer zendingskerk wor-
den. Zo verschuiven 'de einden der
aarde'.

Twee berichten van onze oudste zen-
dingsvelden Papua en Nigeria. Ze staan
in deze fase van het werk misschien wat
minder in de aandacht. Maar daarom is

het wel goed om nu met Pinksteren te zien hoe deze jonge kerken zelfstandig hun weg mogen gaan. Een weg in verbondenheid aan Schrift en belijdenis met onze gemeenten in Nederland.

In Nigeria hield de NRC onlangs haar eerste Synodevergadering. Verschillende afgevaardigden uit Nederland waren aanwezig. Zo waren zij er getuigen van: "En de Heere wrocht mede". Zendingswerk dat begon in 1974 toen enkele zendingelingen de rivier overstaken om op het platteland van Izi het Woord van God te brengen. Zij mochten planten en natmaken. En de Heere Zelf gaf de wasdom. In Papua werd in maart een speciale dag gehouden waarbij de zending de laatste verantwoordelijkheden overdroeg aan de kerk, 24 jaar nadat de GJPI zelfstandig

werd. Een kerk die inmiddels zelf ook weer zendingskerk is. Zo gaat het welbehagen des Heeren door de hand van Christus gelukkig voort.

Graag herinneren we u aan de Pinksterzendingen. Om in onze gaven en ook in het gebed uitdrukking te geven aan onze verbondenheid met de jonge kerken en met het evangelisatiewerk, waar nog geen kerken zijn ontstaan.

ds. G.J.N. Moens (voorzitter)

Voor alle in dit nummer genoemde toekomstige data geldt:

Indien de Heere wil en wij leven.

KERKDIENTEN

■ ZONDAG 4 MEI 2008

Aagtekerke 8.45 en 14.30 uur ds. Boogaard; Aalst 14.30 uur ds. Melis; Alblasterdam 9.30 en 16.30 uur leesdienst; Andijk 10.00 en 16.00 uur ds. Tuinier; Apeldoorn 10.00 en 17.00 uur ds. Kleppe; Barendrecht 10.00 en 16.30 uur leesdienst; Barneveld 9.30 en 19.00 uur ds. Hogchem; Beekbergen 10.00 en 19.00 uur ds. Verweij; Benthuizen 9.30 en 18.00 uur ds. A.B. van der Heiden; Berkenwoude 19.00 uur ds. Terlouw; Bodegraven 19.00 uur ds. Clements; Breda 19.00 uur ds. L. Blok; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 10.00 en 16.30 uur leesdienst; Capelle a/d IJssel-West 10.00 uur ds. Moerkerken en 17.00 uur leesdienst; De Valk-Wekerom 9.30 en 19.00 uur ds. Van Boven; Delft 18.30 uur ds. Verschuure; Dirksland 10.00 en 18.00 uur ds. Schipper; Doetinchem 9.30 (H.A.) en 15.00 uur ds. De Wit; Dordrecht 10.00 en 17.00 uur ds. Brugge; Drachten 9.30 en 19.00 uur ds. F. Mulder; Ede (Noorderkerk, Amsterdamseweg 9) 12.30 uur ds. Pater en 19.00 uur ds. De Heer; Elspeet 10.00 en 18.30 uur ds. De Jongste; Emmeloord 9.30 uur ds. Tanis; Enkhuizen 10.00 en 16.00 uur ds. Heijkamp; Ermelo 9.30 en 18.30 uur ds. Moens; Genemuiden 9.30 en 15.30 uur ds. Silfhout; Goes 9.30 en 18.00 uur ds. Meeuse; Gorinchem 10.00 en 16.00 uur ds. L. Blok; Gouda 9.30 en 16.30 uur ds. Clements; Goudswaard 10.00 en 18.00 uur stud. Bredeweg; 's-Gravenhage 10.00 en 16.30 uur ds. Driessen; 's-Gravenpol-

der 9.30 en 18.00 uur ds. Hakvoort en 14.00 uur leesdienst; 's-Gravenzande 9.30 uur ds. Verschuure; Groningen 16.00 uur ds. F. Mulder; Haamstede 15.00 uur ds. Van Gelder; Hardinxveld-Giessendam 9.30 en 18.00 uur ds. W.J. Karels; Hendrik-Ido-Ambacht 10.00 en 16.30 uur ds. Joosse; Herkingen 10.00 en 18.00 uur ds. P. Blok; Hoofddorp 19.00 uur ds. Visscher; Hoogvliet 10.00 en 16.00 uur (H.A.) ds. Terlouw; Houten 11.00 en 17.00 uur ds. Van der Net; Kampen 9.30 uur leesdienst en 15.00 uur ds. Tanis; Kamperland 15.30 uur (H.D.) ds. Baan; Kapelle-Biezelinge 9.30 en 18.00 uur ds. Baan en 14.00 uur leesdienst; Klaaswaal 9.30 en 18.00 uur ds. Van Aalst; Kootwijkerbroek 10.00 en 19.00 uur ds. Beens; Krabbendijke 14.00 uur (H.D.) ds. Hakvoort; Krimpen a/d IJssel 9.30 en 16.30 uur ds. P. Mulder; Kruijningen 9.30, 14.00 (H.D.) en 18.00 uur ds. Hoogerland; Leerdam 16.00 uur stud. Labee; Leiderdorp 10.00 en 16.30 uur ds. Visscher; Lelystad 9.30 en 16.00 uur ds. Kattenberg; Lisse 10.00 en 16.00 uur ds. Neele; Meeuwen 14.30 uur ds. M. Karens; Meliskerke (in Ger. Gem. Aagtekerke) 11.00 en 19.00 uur leesdienst; Melissant 15.00 uur stud. Boeder; Middelburg-Zuid 9.30 en 18.30 uur ds. Van Gelder en 14.00 uur leesdienst; Middelharnis 9.30 en 18.00 uur ds. Van Manen; Mijdrecht 19.00 uur stud. J. IJsselstein; Moerkapelle 15.30 uur (doventolk) ds. A.B. van der Heiden; Naaldwijk 15.30 uur ds. Verschuure; Nieuw Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds.

Vermeij; Nieuwer ter Aa 19.00 uur ds. Van Ekeveld; Nieuwerkerk Zld 9.30 en 15.30 uur leesdienst; Nieuwe Tonge 14.30 uur ds. Van Manen; Nijkerk 18.30 uur ds. Schot; Nunspeet 9.30 en 15.00 uur (H.D.) ds. Schot; Oosterland 10.00 uur ds. Gunst; Opheusden 10.00 en 18.30 uur ds. Pater; Oud Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. Van Krimpen; Ouddorp 9.30 en 18.30 uur stud. Boeder; Poortugaal 16.30 uur ds. Paul; Puttershoek 10.00 en 15.30 uur stud. Van Rijswijk; Rheden 10.00 en 15.30 uur ds. De Heer; Ridderkerk 9.30 en 17.00 uur ds. De Leeuw; Ridderkerk-Slikkerveer 9.30 uur ds. Paul en 14.30 uur ds. De Leeuw; Rijssen-Noord 9.30 en 18.30 uur (H.D.) ds. Van Dieren en 14.30 uur leesdienst; Rijssen-West 9.30 en 18.30 uur leesdienst; Rijssen-Zuid 9.30 en 18.30 uur ds. Schreuder en 14.30 uur leesdienst; Rotterdam-IJsselmonde 14.30 uur ds. Van Krimpen; Rotterdam-Zuidwijk 10.00 en 17.00 uur ds. Mijnders; Scherpenzeel 10.00 en 18.00 uur leesdienst; Sint Philipsland 18.30 uur ds. Gunst; Sliedrecht (Middeldiepstraat 31) 12.00 uur ds. W.J. Karels; Soest 15.00 uur ds. W. Harinck; Spijkenisse 14.30 uur ds. Brugge; Stad aan 't Haringvliet 14.30 uur ds. Schipper; Stolwijk 10.00 en 19.00 uur leesdienst; Terneuzen 10.00 en 15.30 uur ds. B. van der Heiden; Terwolde-De Vecht 14.30 uur ds. De Jongste; Tholen 10.00, 14.30 en 18.30 uur leesdienst; Tricht-Geldermalsen 10.00 en 18.30 uur stud. Labee; Uddel 10.00 en 18.30 uur ds. Mouw; Urk 10.00 en 17.00 uur ds. Bakker; Utrecht 14.30 uur (H.D.) ds. Van der Net; Veen 9.30 en 18.00 uur ds. Melis; Veenendaal 9.30 en 16.30 uur ds. Van Belzen; Vlaardingingen 19.00 uur ds. P. Mulder; Vlissingen 9.30 en 16.00 uur ds. Vreugdenhil; Waarde 9.30 en 18.00 uur ds. Golverdingen en 14.00 uur leesdienst; Waardenburg 10.00 en 18.30 uur ds. Mondria; Wageningen 10.00 en 18.30 uur leesdienst; Werkendam 10.00 (H.D.) en 18.00 uur ds. M. Karens; Westkapelle 9.30, 14.00 en 18.30 uur ds. De Waard; Westzaan 10.00 en 15.30 uur stud. IJsselstein; Woerden 10.00 en 18.30 uur ds. W. Harinck; Wolphaartsdijk 14.00 uur ds. Meeuse; Zeist 10.00 en 18.00 uur leesdienst; Zoetermeer 10.00 uur ds. Van Ekeveld en 19.00 uur ds. Driessen; Zwijndrecht 9.30 en 16.30 uur ds. Veenendaal; Zwolle 9.30 en 19.00 uur leesdienst.

■ DINSDAG 6 MEI 2008

Berkenwoude 19.30 uur stud. Labee; Drachten 19.30 uur ds. Baan; Ede (Noorderkerk, Amsterdamseweg 9) 19.30 uur ds. De Leeuw; Hoofddorp 19.30 uur ds. Hogchem; Hoogvliet 19.45 uur ds. Mondria; Naaldwijk 19.45 uur ds. Van Gelder; Nieuwdorp 19.30 uur ds. Brugge; Poort-

vliet 19.30 uur ds. Van Krimpen; Puttershoek 19.30 uur ds. Van Ekeveld; Rotterdam-Centrum 19.45 uur ds. Meeuse; Stad aan 't Haringvliet 19.30 uur ds. Verschuure; Terwolde-De Vecht 19.30 uur ds. De Heer.

■ WOENSDAG 7 MEI 2008

Aalburg 19.30 uur ds. Van Manen; Brakel 19.30 uur ds. M. Karens; Katwijk aan Zee 19.45 uur ds. Melis; Leiderdorp 19.30 uur ds. Vermeij; Nieuwe Tonge 19.30 uur ds. Hoogerland; Oosterland 19.30 uur ds. Beens; Opperdoes 19.30 uur ds. Van der Net; Ouddorp 19.30 uur ds. Tuinier; Spijkenisse 19.45 uur ds. Verweij; Sprang-Capelle 19.30 uur ds. Schreuder; Veenendaal 19.30 uur ds. Van Belzen; Westzaan 19.30 uur ds. Kleppe; Wolphaartsdijk 19.30 uur ds. W.J. Karels; Zoetermeer 19.30 uur ds. Schipper.

■ DONDERDAG 8 MEI 2008

Apeldoorn 19.30 uur ds. B. van der Heiden; Capelle a/d IJssel-West 19.45 uur ds. P. Mulder; Ermelo 19.30 uur ds. De Leeuw; Groningen 19.30 uur ds. Baan; Kootwijkerbroek 14.00 uur ds. Beens; Leerdam 19.30 uur ds. Mondria; Meeuwen 14.00 uur (huw.bev.) ds. W.J. Karels; Mijdrecht 19.30 uur ds. Van Boven; Yerseke 19.30 uur ds. Schot; Zaandam 19.30 uur ds. L. Blok.

■ VRIJDAG 9 MEI 2008

Yerseke 15.00 uur (huw.bev.) ds. Hoogerland.

EVANGELISATIESAMENKOMSTEN

■ ZONDAG 4 MEI 2008

Alkmaar:

Evangelist G. Baan; kerkgebouw 't Wuiver 2-a, Oudorp NH, gem. Alkmaar; samenkomsten iedere zondag om 10.00 en 16.30 uur.

U bent hartelijk welkom in de inloop/bijbelshop 't Wuiver, Stationsweg 96a, Alkmaar (t.o. NS- en busstation). Openings tijden: dinsdag t/m vrijdag van 10.00-16.00 uur, zaterdag van 13.00-17.00 uur.

Amsterdam:

Evangelist J. Krijgsman; kerkgebouw Bij Simon de Looier, Looiersgracht 70. Samenkomsten iedere zondag 10.30 en 17.00 uur. Steun het evangelisatiewerk door uw gift en belangstelling. Breng eens een bezoek aan onze evangelisatiepost. Hartelijk welkom! Openingstijden: dinsdag tot en met zaterdag van 10.00 tot 16.00 uur.

Emmen:

Evangelist C. van Drunen; kerkgebouw Prinsesselaan 6-I te Emmen; samenkomsten iedere zondag om 9.30 en 15.30 uur.

Leeuwarden:

Evangelist S. de Visser; kerkgebouw Achter de Hoven 2-c; samenkomsten iedere zondag om 9.30 en 16.00 uur.

Op vakantie in Friesland? Welkom in onze inloop, die geopend is op vrijdag van 11.00 tot 16.00 uur en zaterdag van 11.00 tot 15.00 uur.

Merksem:

Evangelist A. van Setten; kerkgebouw "De Bron", Oude Bareellei 64; samenkomsten iedere zondag om 10.00 en 17.00 uur.

U bent ook hartelijk welkom in het inloophuis, geopend op donderdag van 14.30-21.30 uur, vrijdag van 10.00-15.00 uur en zaterdag van 10.30-13.00 uur.

Rotterdam:

Inloop- en Bijbelcentrum 'In de Gouwstraat', Gouwstraat 36-b, Rotterdam-Charlois. Kom eens langs, u bent hartelijk welkom. De inloop is geopend van dinsdag tot en met zaterdag tussen 10.00 en 16.00 uur.

Tilburg:

Evangelist H.J. van den Boogaart; kerkgebouw Offenbachstraat 105. Samenkomsten iedere zondag om 10.00 en 18.30 uur. Het inloopcentrum "Het kruispunt" is geopend op: dinsdag en woensdag van 14.00-17.00 uur; donderdag van 10.00-14.00 uur en 18.30-21.00 uur en zaterdag van 13.00-16.00 uur. U bent hartelijk welkom.

ADVERTENTIES

*"Wend uw ogen van Mij af,
want zij doen Mij geweld aan"*
Hooglied 6 : 5a

Bedroefd geven wij u kennis dat de HEERE uit ons midden heeft weggenomen onze geliefde vriendin

Marijtje Kesseboom-van Tilburg

sinds 4 oktober 1985 weduwe van Hermanus Johannes Kesseboom

in de leeftijd van 97 jaar.

Uit aller naam:

P. Stijnen (executeur testamentair)

Moerkapelle, 21 april 2008
Zorgcentrum Beth-San
Kerkplein 1

Correspondentie-adres: P. Stijnen
Magerhorst 48
2402 LP Alphen aan den Rijn

De begrafenis heeft vrijdag 25 april, na een rouwdienst in Zorgcentrum Beth-San, plaatsgehad op de begraafplaats Westhage te Moerkapelle.

Jong, maar ontvankelijk

Steun het reformatorisch onderwijs aan Chinese kinderen!

stort uw gift op **3473.76.029** ten name van Hudson Taylor/SBHC

HUDSON TAYLOR

Stichting Bijbelse Hulpverlening China

voor info of voorlichting bel 06 200 13 173

Waardige en stijlvolle verzorging

van begrafenissen met aandacht voor persoonlijke wensen. In alle rust, vertrouwelijk en met bescheidenheid.

- opbaren met kistkoeling bij u thuis of in een voor u bekende aula
- dag en nacht bereikbaar en overal te ontbieden
- wij verzorgen alleen begrafenissen
- laatste verzorging van de overledene door een gediplomeerd verpleegster

Begrafenisverzorgers:

- H. de Jongh • P.H. van der Leer • E. Treur

Begrafenisonderneming de Jongh

Hardinxveld-Giessendam:

Reepijzer 5, Tel. (0184) 61 11 54

Waardenburg:

Kerkstraat 15a, Tel. (0418) 65 20 39

Zeist:

Kroostweg 22, Tel. (030) 69 95 330

Voor een zorgzame begeleiding

Banneweid
Scherpenzeel e.o.
A. Koster
Telefoon: 033 277 0555

Kantoor: Stationsweg 411
3925 CD Scherpenzeel

Centraal nummer (24 uur):
033 277 0555

Van Horssen bv

Dorpsstraat 100 - 3881 BE PUTTEN
Tel. 0341 36 22 77 - info@van-horssen.com
www.van-horssen.com

Het juiste adres voor:

Bijbels, Theologische boeken, Leesboeken
voor jong en oud, Voordeelboeken,
Tweedehands, CD's en bladmuziek.

Rhenen Geref. Gemeente Grote verkoping en rommelmarkt op DV vrijdag 2 mei

Voor elk wat wils.

Ieder hartelijk welkom vanaf half
twaalf tot half 8.

Benedenzalen Kerkgebouw
Achterbergsestraatweg 59a

ELSPEET: Vrijstaande luxe stenen
bungalows op ruime kavels voor
6-8 personen. Indeling: hal,
3 slaapkamers, badkamer, grote
woonkamer met open keuken,
terras en berging.

Weken 18, 31-33 niet bb.

Info: www.lochtenveld.nl

of 0577-461043/06-53651000.

Er zijn ook nog enkele nieuw te
bouwen bungalows te koop.

Kosthuis gezocht in Ede of omg.
voor studente aan CHE per sept.
tel: 0174-515474

ELSPEET, t.h. mooi **vak.huisje** voor
2 pers. Nog vrij tot 18-7 en sept.
Telf. **0341-261100**.

Vakantie in eigen sfeer?

Informeert naar de mogelijkheden van huur, koop en belegging.

... heel eigen

070-415 93 44, www.casafamilia.nl

STUDEREN BIJ DE CGO

HBO theologie

Heeft u een boodschap aan jongeren?
Gaat uw hart uit naar zending, evan-
gelisatie, jeugdwerk of pastoraat?
Of bent u gewoon geïnteresseerd in
een studie theologie op hbo niveau?

Bezoek dan een van de volgende voorlichtings- bijeenkomsten

- woensdag 14 mei, in het gebouw van christelijke hogeschool Driestar educatief te Gouda. Uitsluitend voor geïnteresseerden in de opleiding tot docent godsdienst. Aanvang: 19.30u.
- maandag 19 mei, in gebouw Bèta van het Driestar-college, Ronsseplein 1 te Gouda. Voorlichting over alle varianten van 19.30 uur tot 20.30 uur. Open les van 20.50 uur tot 22.00 uur.

Een informatiefolder kunt u downloaden via
www.cgo-hbo.nl.

U kunt ook contact opnemen met de voorlichter:
dhr. A.W. Burghout, tel. 0167- 573118,
e-mailadres: bur@calvijncollege.nl.

Voor bevoegde docenten zijn er aantrekkelijke vrijstel-
lingen mogelijk! Vragen daarover kunt u stellen aan:

- drs. J. van Mourik, adjunct-directeur, tel. 0113-344407,
e-mail: jvm@kliksafe.nl;
- dhr. W.M. van der Wilt, directeur, tel. 010-4510560,
e-mail: cgo@kliksafe.nl.

CURSUSGODSDIENSTONDERWIJS

HBO-OPLEIDING

"Ik weet niet goed hoe het verder moet. Thuis gaat het niet goed, tegen school zie ik steeds meer op en vrienden maken -en houden- kost vooral veel energie. Ik probeer het vol te houden, maar weet niet hoe lang me dit nog lukt..."

MAAK EEN NIEUWE start!

Als het op **meerdere gebieden niet goed** met je gaat, is het verstandig om hulp te zoeken. Eleos heeft de **deeltijdbehandeling** voor jou. Je woont gewoon thuis en komt vijf dagen per week naar Eleos. Daar word je geholpen je **problemen op een rijtje** te zetten en te **zoeken naar oplossingen**. Wat je leert, kun je **direct oefenen**. Ook krijg je **onderwijs op je eigen niveau**.

Als je na de **zomervakantie** een nieuwe start wilt maken, kun je het beste in de komende maanden contact met ons zoeken, om te **kijken** of deeltijd **geschikt** is voor jou.

Voor vragen kun je **mailen** naar deeltijd.jeugd@eleos.nl of **bellen** naar de deeltijdbehandeling bij jou in de buurt:
Dordrecht (078) 635 19 33, Ede (0318) 43 23 30
of Zwolle (038) 423 03 00.

De deeltijdbehandeling is bedoeld voor jongeren van **14 tot en met 17 jaar** en wordt gegeven in **Dordrecht, Ede en Zwolle**. Kijk voor meer **informatie** en een **filmpje** op www.mindguide.nl.

www.eleos.nl - www.mindguide.nl

Begrafenisverzorging "Honestum"

0180 - 628908 (dag en nacht)
L. Mellieste-Verveer en D.D.E. Mellieste
Voor Rotterdam - Barendrecht - Ridderkerk
H.I. Ambacht - Zwijndrecht - Dordrecht e.o.

Zorg dichtbij

Waar u ook woont, Agathos brengt zorg dichtbij:
• **Huishoudelijke verzorging**
• **Persoonlijke verzorging**
• **Verpleging**
• **Psychosociale zorg**
Bel de Zorglijn (010) 264 07 77 en u krijgt uw rayoncoördinator aan de lijn. Agathos stelt zelf indicaties voor veel zorgvragen. Kunnen we geen indicatie stellen? Dan begeleiden we u bij de CZ-aanvraag. U ziet, ook indicatiestelling is onze zorg!

Agathos
THUISZORG

T 010 264 07 77 | www.agathos-thuiszorg.nl

Zorg met een eigen kleur

BEGRAFNISVERZORGING KINA

010 - 458 31 12
Rotterdam, Drechtstreek, Krimpenerwaard, Gouda
D.W. Schipper 010-4506626 J. Kooijman 0182-583932
Capelle aan den IJssel Gouda

Voor een paar dagen of langer gezelligheid en sfeer, **Pension „De Peel“**, gelegen in de mooie Betuwe, waar het gewoon goed is. Familie Knuivers, Boveneindsestraat 14, 4041 EJ Kesteren. Tel. 0488-481687. Bgg. 0488-482025. Internet: www.knuivers.nl

stichting **China**

**Wij hebben geen huis...
Ik leef op een vuilnisbelt!**

Geef hen eten en een kinderbijbel

POSTBUS 1150 • 3900 BD VEENENDAAL
INFO@STICHTINGCHINA.NL • WWW.STICHTINGCHINA.NL
TELEFOON SECRETARIAAT/INFO: 0318 510 320
GIRO 320666 T.N.V. STICHTING CHINA

Andante is dealer van JOHANNUS - CONTENT - EMINENT

**ORGELCENTRUM
ANDANTE**

In onze beide winkels is een ruim assortiment aan bladmuziek in zowel notenschrift als klavarscribo te vinden.

A. van Ostadelaan 35, VEENENDAAL

Tel: 0318 - 505063, Fax: 0318 - 505851

Oranjestraat 6, RIJSSEN

Tel: 0548-515866, info@andanteorgels.nl

u vindt ons ook op www.andanteorgels.nl

DE SPECIALIST IN HUISKAMER- EN KERKORGELS

BOEKHANDEL / ANTIQUARIAAT DE ROO

Van Meelstraat 12 • ZWIJNDRECHT • tel. 078 - 612 40 81

Voor al uw NIEUWE en TWEEDEHANDS: THEOLOGISCHE BOEKEN
KINDERBOEKEN
LEESBOEKEN

Tevens Inkoop en Taxatie Gebruikte Boeken
www.derooboeken.nl

maandag gesloten

't Boekenhoekje

Het adres voor verantwoorde lectuur

Leesboeken	Theologische werken	Cadeau-artikelen
Kinderboeken	Verklaringen van	CD's
Bijbels	Bijbel, Catechismus e.a.	Muziekcassettes
(Statenvertaling)	Levensbeschrijvingen	Bladmuziek
Psalmboeken	Diverse wenskaarten	

Kom gerust eens snuffelen in onze gezellige winkel

Openingstijden: dinsdag t/m vrijdag van 9.00 u. tot 16.00 u. zaterdag van 9.00 u. tot 13.00 u. Goudenregenstraat 24 - 2906 CM Capelle a/d IJssel - tel. (010) 442 22 12 - privé (010) 451 28 82

Te huur ruime **vakantiewoning**. Dicht bij Norwich, in Zuid Ontario Canada. Inlichtingen 001.519.688.0947. Hollands sprekend.

Nog enkele weken vrij in de zomer: **Chalet** of app. 6-10 pers. in mooi **Oostenrijk**, Saalbach-Hinterglemm. Ned. kerkdiensten. Info: 0180-318720/06-51166845

t.h. vrijstaande **vak.woning** (5 pers.) te Nieuwdorp, 6 km vanaf Veerse meer, tel: 0113-612751/0651388716

T.h. **Stacaravan** op minicamping De Lingehoeve, Spijk. Voor een gezellige en goedkope vakantie. Zie www.lingehoevespijk.nl 0183-628864.

"Wie heeft voor ons ouder echtpaar, een **huis(je)** of **appartement**, 3-4 kamers te huur. **Veluwe** of rond **Utrecht**. Tel: 0182530075 of 0647876394"

REHOBOTH CHRISTIAN SCHOOL

is an elementary and secondary school with an enrolment of just under 700 students, situated next to the Netherlands Reformed Congregation(GG) in the small village of Norwich, Ontario, Canada.

Although all certified teachers are kindly invited to apply, we are especially seeking intermediate and senior teachers with expertise in the areas of mathematics, IT, French or English literature.

For more information please contact the principal, Mr. John Heikoop, 001 519-863-2403, or johnh@rcsnorwich.com.

To mail applications and resumes, direct them to the secretary of the school board, Mr. Corney Van Wyk, fax: 001 519-485-1258, or post to 384483 Salford Road, RR 1 Salford, ON N0J 1P0.

Hartelijk welkom op de

Israël studiedag

Elimkerk Geref. Gemeente te Capelle a/d IJssel
Merelweg 346

Thema: '60 jaar staat Israël, teken van hoop?'

Ouderling David Zadok uit Israël

Ouderling David Zadok:
De moderne staat Israël in de afgelopen 60 jaar: de toestand van de Messiasbelijdende gemeenschap daarbinnen en de visie op de toekomst van die gemeenschap.

Medewerker Israël Maarten Dekker:
De roeping van de kerk uit de talidoten ten opzichte van de moderne staat Israël en de Messiasbelijdende gemeenschap.

Medewerker Israël

Bar Mitswa

Klaggenuur

DV ZATERDAG
10
MEI A.S.

Aanvang middagprogramma: 13.00 uur
Aanvang Koor- en samenzangavond: 19.30 uur

Kosten: vijf euro, te voldoen bij binnenkomst.
Aanmelden: tel. 0348 - 489 929, fax. 0348 - 486 954 of e-mail: dep-israel@cbgg.nl

PRESENTATIE

Openingstijden: dinsdag t/m vrijdag van 9.00 u. tot 16.00 u. zaterdag van 9.00 u. tot 13.00 u. Goudenregenstraat 24 - 2906 CM Capelle a/d IJssel - tel. (010) 442 22 12 - privé (010) 451 28 82

't Ilustre s r i e s'

RELIJGIEUZE

Wekelijks verkopen we nog het restant van de Thoolse boekenset "Wanneer ik voor U kniel". Het boekenset omvat 2 delen, 500 pagina's (A4), 207 dagboeknotities (psalmen), 391 kolommen over de geschiedenis van de kerk met informatie over alle 207 binnen- en buitenlandse kerken. Dit is een unieke koop van nog enkele honderden sets, zolang het restant beschikbaar is! De boekenset kost alleen € 30,00 maar slechts € 20,00 als u zelf de boeken ophaalt op dinsdagavond in ons gebouw: Ds. G.H. Kerstenstraat 2 te Tholen. Voor verzending komt er € 6,00 bij. Ophalen of telefonisch bestellen: elke **dinsdagavond van 19.00 tot 20.00 uur op 0166-600333**. Schriftelijke bestellingen in gefrankeerde enveloppe aan de: **Redactiecommissie, Postbus 28, 4690 AA Tholen.**

Te huur in **De Klomp-Veenendaal**. Kort bij station, 1 woonkm., 1 slaapkam., gebruik van keuken, WC en douche v.a. mei 2008, voor verpleegster, schooljuffr. of studente. Tel. 0318-574570.

T.H. Beekbergen (Lieren)
tot 6 pers. **zomerhuis**.
Tel. **055-5062744**

Geerts
herenkleding

W

Ambtskleding
Kostuums: 2- en 3-delig zwart - grijs - e.a.
Trouwkostuums - Jacquets - Pantalons
Streppantalons - Overhemden
Stropdassen - Sokken - Overjassen
Hoeden - Schoenen

Winkel: Dorpsstraat 229, Scherpenzeel
Telefoon 033-2778899 b.d.g. 06-30189592

OPENINGSTIJDEN: MA., BESLOTEN,
DI T/M DO 9-18 UUR,
VR 9-21 UUR EN ZA 9-17 UUR.
OP AFSpraak MOGELIJK

Anli Suel

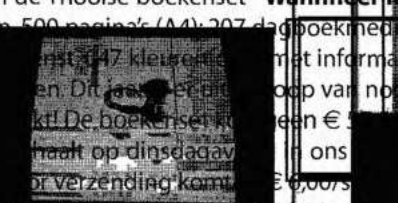
Beheersing van uw gegevens

Automatisering & Pastoraat

- ledenbestand van de gemeente snel en overzichtelijk
- bestand van preekgegevens van prekenbundels uit uw kast van gehouden kerkdiensten voor predikanten (met administratie)
- adressenbestand voor vereniging, bedrijf of privé

Koetheer, maar geestelijk

Geestelijke inzichten reformatische

HARKES u ^{stos} *Persoonlijke zorg voor uw begrafenis*

Telefoon (0172) 21 21 22
Dokter Hamburgerlaan 59 - 2771 JR Boskoop
Wij verzorgen alleen begrafenis - Dag en nacht bereikbaar

Zomer 2008 toercaravan, met 2 gezinnen naast elkaar op de camping „**Schoolzicht**“
€ 200,- p.w. per gezin.
Tel. 0548-516752 / 522242

- ROEMEENSE PANFLUITEN
- DIVERSE BLOKFLUITEN
- MUZIEKSTANDAARDS
- DWARSFLUITEN

R. MULDER - STAPHORST
06 12 610 628 B.G.G. 0522 253944

Te koop:
Zoekt u een ruime hoekwoning dichtbij ref. basisschool en winkels in **Apeldoorn** (de Maten ?)
Totaal 5 sl.k., BIJZONDER mooie 2e verdieping met 2 zeer royale, lichte kamers, veel bergruimte, vaste was-tafel. Tuin op zuiden. Vraagprijs € 237.150,- k.k. Tel. 055-5063767. Markerrichtersveld 319.

CHRISTELIJKE BEGRAFENISONDERNEMING
G. WEGENAAR
Buurtlaan West 26 • tel. 0318-526641
3905 JR Veenendaal • www.wegenaar.nl

leiding zijn bij rouwver-
werking...
10,00
Geb. 100 blz.

Gebr. Koster
Nagelstraat 17 3771 AK Zandveld
Tel. 0342 - 41 69 86

begrafenisverzorging
T. den Hollander
Begravenissen in Vlaardingen, Rotterdam, Gouda, den Haag en omstreken.
Opbaarmogelijkheden in een door u gewenst uitvaartcentrum of thuis met koeling.
Geen crematies.
Dag en nacht bereikbaar.

Mozartlaan, 13
3131 ES Vlaardingen
Tel. 010 - 4600509

347
armo
en s vo
t No. 1. N... in 10... 11